

BOBUR – SHARQ VA G‘ARB MADANIYATINI BOG‘LOVCHI KO‘PRIK

Eshnayeva Feruza Qarshiyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o‘qituvchisi

e-mail:eshnayevaf@gmail.com

tel.raqami:+998906002487

Annotatsiya: mazkur maqolada Zahiriddin Muhammad Boburning Sharq va G‘arb madaniyatlarini o‘zaro bog‘lovchi tarixiy shaxs sifatidagi o‘rni yoritilgan. Unda Boburning davlat arbobi, sarkarda va ijodkor sifatidagi faoliyati, ayniqsa Hindistonda Boburiylar imperiyasiga asos solishi natijasida yuzaga kelgan madaniy uyg‘unlik tahlil qilinadi. Shuningdek, “Boburnoma” asarining tarixiy-adabiy ahamiyati, Bobur she’riy merosining o‘ziga xos jihatlari hamda uning jahon tamadduni rivojiga qo‘shgan hissasi ochib beriladi. Maqolada Bobur shaxsining turli sivilizatsiyalarni yaqinlashtirishdagi roli ilmiy-nazariy asosda bayon etiladi.

Kalit so‘zlar: Zahiriddin Muhammad Bobur, Boburiylar imperiyasi, Sharq va G‘arb madaniyati, “Boburnoma”, temuriylar, madaniy uyg‘unlik, me’morchilik, adabiy meros, sivilizatsiyalar muloqoti, tarixiy shaxs.

Zahiriddin Muhammad Bobur nafaqat buyuk sarkarda va davlat arbobi, balki yuksak ma’naviyat sohibi, nozik didli shoir va tarixnavis sifatida ham jahon tamadduni tarixida muhim o‘rin egallaydi. Uning hayoti va faoliyati Sharq va G‘arb madaniyatlari o‘rtasida o‘ziga xos ko‘prik vazifasini bajargan. Bobur asos solgan Boburiylar imperiyasi nafaqat siyosiy qudrat markazi, balki ilm-fan, adabiyot, me’morchilik va san’at taraqqiy etgan madaniy muhit bo‘lgan.

Bobur 1483-yilda Andijonda tug‘ildi. U Temuriylar sulolasining munosib davomchisi sifatida yoshligidanoq davlat boshqaruvi va harbiy san’at sirlarini o‘rgandi. Murakkab siyosiy vaziyat va ichki kurashlar tufayli Movarounnahrni tark

etishga majbur bo'lgan Bobur o'z taqdirini Hindiston bilan bog'ladi. 1526-yilda Panipat jangida g'alaba qozonib, Hindistonda Boburiylar davlatiga asos soldi. Shu tariqa Markaziy Osiyo an'analari Hindiston zaminiga kirib bordi.

Bobur faoliyati Sharq va G'arb o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamladi. Uning saltanati hududi orqali turli xalqlar, tillar va an'analari bir-biri bilan uyg'unlashdi. Hindistonda qurilgan bog'lar, saroylar va me'moriy inshootlar Markaziy Osiyo me'morchilik uslubi bilan mahalliy hind an'analari sintezidan vujudga keldi. Bu uyg'unlik keyinchalik Toj Mahal kabi nodir obidalarining yaratilishiga zamin bo'ldi.

Bobur nafaqat qudratli hukmdor, balki nozik qalbli ijodkor edi. Uning mashhur "Boburnoma" asari tarixiy, geografik va etnografik ma'lumotlarga boy bo'lib, Sharq adabiyotining nodir namunalaridan sanaladi. Asarda Movarounnahr, Afg'oniston va Hindiston hayoti keng tasvirlangan. "Boburnoma" Yevropa tillariga tarjima qilinib, G'arb olimlari tomonidan katta qiziqish bilan o'rganilgan. Shu jihatdan Bobur merosi G'arb ilm-fani va adabiyotiga ham o'z ta'sirini ko'rsatgan. Bobur she'riyatida insoniy tuyg'ular, vatan sog'inchi, muhabbat va sadoqat mavzulari chuqur ifodalangan. U o'z asarlarida turkiy tilning boy imkoniyatlarini namoyon etdi. Shu bilan birga, fors tilida ham ijod qilgan. Bu hol uning ko'p madaniyatli muhitda yashaganini va turli an'analarni birlashtira olganini ko'rsatadi. Boburiylar davrida ilm-fan, miniatyura san'ati, kitobat va me'morchilik yuqori darajada rivojlandi. Turli xalqlar vakillari saroyda birgalikda ijod qilib, o'zaro tajriba almashganlar. Bu jarayon Sharq va G'arb sivilizatsiyalarining o'zaro boyishiga xizmat qildi. Ayniqsa, savdo yo'llari orqali Yevropa va Osiyo o'rtasidagi iqtisodiy va madaniy aloqalar mustahkamlandi.

Zahiriddin Muhammad Bobur o'zining serqirra faoliyati bilan Sharq va G'arb madaniyatini birlashtirgan buyuk shaxsdir. U asos solgan davlat, yaratgan adabiy meros va shakllantirgan madaniy muhit bugungi kunda ham o'z ahamiyatini

yo‘qotmagan. Bobur nafaqat o‘z davrining, balki butun insoniyat tarixining yorqin siymolaridan biri sifatida Sharq va G‘arb o‘rtasidagi ma’naviy ko‘prik bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Bobur, Z. M. **Boburnoma**. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019.
2. Hasanov, S. **Bobur va boburiylar tarixi**. – Toshkent: Fan, 2008.
3. Ahmedov, B. **Temuriylar davri tarixi**. – Toshkent: O‘zbekiston, 1996.
4. Erkinov, A. **Boburiylar davrida madaniyat va san’at**. – Toshkent: Sharq, 2011.
5. Beveridge, A. S. (tarj.). **The Baburnama (Memoirs of Babur)**. – London, 1922.
6. Richards, J. F. **The Mughal Empire**. – Cambridge University Press, 1993.
7. Thackston, W. M. **The Baburnama: Memoirs of Babur, Prince and Emperor**. – Oxford University Press, 1996.